

Ρένα Σωτηρίου

Τα σχέδια για την ιδιωτικοποίηση της «ΑΓΕΤ Ηρακλής»

Η εξαγγελία από την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας ότι θα ιδιωτικοποιηθεί την τσιμεντοβιομηχανία ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ έχει προκαλέσει αντιδράσεις και σχόλια. Οι εργαζόμενοι δηλώνουν την κατηγορηματική αντίθεσή τους σε κάθε τέτοια απόπειρα. Ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας Γ. Σουφλιάς δηλώνει στη Βουλή ότι η εταιρία αυτή θα ιδιωτικοποιηθεί γιατί δεν είναι κερδοφόρα και τα θετικά αποτελέσματά της οφείλονται σε «λογιστικό μασάζ». Εξαναγκάζεται σε παραίτηση ο πρόεδρος της επιχείρησης (καθηγητής Β. Σαρσέντης, διορισμένος από τη Νέα Δημοκρατία) καθώς και ο αντιπρόεδρος της, δηλώνοντας ότι η ΑΓΕΤ είναι κερδοφόρα και ότι διαφωνούν με την ιδιωτικοποίησή της. Μετά από 3-4 μέρες ανακαλεί ο Γ. Σουφλιάς την προηγούμενη δήλωσή του και παραδέχεται ότι η ΑΓΕΤ είναι όντως κερδοφόρα, και ότι θα είναι η τελευταία που θα πουληθεί.

Είναι φανερό ότι πίσω από την ιδιωτικοποίηση του Ομίλου ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ κρύβονται πολλά και μεγάλα συμφέροντα. Η διεθνής θέση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας δείχνει πόσο μεγάλη σημασία έχει για τη χώρα μας αυτός ο κλάδος. Η Ελλάδα είναι δεύτερη σε εξαγωγές τσιμέντου χώρα παγκοσμίως, και πρώτη σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι έβδομη χώρα στην παραγωγή τσιμέντου σε όλη την Ευρώπη. Η ποιότητα του ελληνικού τσιμέντου είναι από τις καλύτερες σε παγκόσμιο επίπεδο. Το κόστος παραγωγής του απο τα μικρότερα διεθνώς και κατά συνέπεια η τιμή του από τις πιο ανταγωνιστικές. Έχοντας λοιπόν υπόψη μας τη διεθνή θέση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας, ας δούμε συνολικά τις πρόσφατες εξελίξεις στις τσιμεντοβιομηχανίες της χώρας μας.

* * *

Στον κλάδο της τσιμεντοβιομηχανίας υπάρχουν στην Ελλάδα οι εξής 4 εταιρίες:

— ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ: Από το 1986 ανήκει στον Οργανισμό Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων (ΟΑΕ). Προηγούμενα, και μέχρι το 1983, η πλειοψηφία των μετοχών ανήκε στην Εθνική Τράπεζα, η οποία είχε παραχωρήσει τη διοίκηση στην οικογένεια των Τσάτσων (οι οποίοι κατείχαν το 14% των μετοχών) και οι οποίοι υπερχρέωσαν με 41 δισ. δρχ. την ΑΓΕΤ καθιστώντας την προβληματική. Το 1983, με παρέμβαση του υπουργείου Οικονομικών, διορίζεται άλλη διοίκηση, και παραπέμπεται στη Δικαιοσύνη η οικογένεια των Τσάτσων. Είναι η πρώτη εξαγωγική εταιρία τσιμέντου στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Παράγει το 44% της εγχώριας παραγωγής τσιμέντου, εξάγει το 47% και ελέγχει το 42% της εσωτερικής αγοράς.

— «TITAN»: Ανήκει στην οικογένεια Α. Κανελλόπουλου και Θ. Παπαλεξόπουλου. Ο Α. Κανελλόπουλος είναι διευθύνων σύμβουλος της TITAN και μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ). Ο Θ. Παπαλεξόπουλος είναι εντεταλμένος σύμβουλος της TITAN και επίτιμος πρόεδρος του ΣΕΒ, και ο Ν. Αναλυτής είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου της TITAN και αντιπρόεδρος του ΣΕΒ. Η TITAN είναι η μόνη εταιρία που έχει 3 μέλη της στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών. Είναι δεύτερη εξαγωγική εταιρία τσιμέντου σε Ελλάδα και Ευρώπη. Παράγει το 30% της εγχώριας παραγωγής, εξάγει το 38% και ελέγχει το 43% της ελληνικής αγοράς.

— ΧΑΛΚΙΣ: Ανήκει στις οικογένειες Τακόπουλου και Κιοσέογλου. Είναι σήμερα υπερχρεωμένη και ετοιμάζεται να πουληθεί. Παράγει το 10% της εγχώριας παραγωγής, εξάγει το 13% και ελέγχει το 9% της εσωτερικής αγοράς.

— ΧΑΛΥΨ: Ανήκε μέχρι πρόσφατα στον Ε. Βαλτή. Ήταν και αυτή υπερχρεωμένη και πουλήθηκε στη γαλλική τσιμεντοβιομηχανία «Société des Ciments Français».

Πρόσφατα παρατηρούμε μια κινητικότητα στο ιδιοκτησιακό καθεστώς όλων των τσιμεντοβιομηχανιών. Προς το παρόν έχει πουληθεί η ΧΑΛΥΨ στην Société des Ciments Français, μια από τις μεγαλύτερες τσιμεντοβιομηχανίες της Γαλλίας. Πωλούνται στο χρηματιστήριο τεράστια πακέτα μετοχών της TITAN, χωρίς να ξέρουμε ποιος τα αγοράζει. Επίσης η TITAN έχει ιδρύσει εταιρία με αντικείμενο τις εξαγορές/συγχωνεύσεις εταιριών μαζί με τον Carlo de Benedetti (από τους μεγαλύτερους Ιταλούς βιομήχανους), την Τράπεζα Πιστεως και μια σασυδαρικής προέλευσης εταιρία, την Olyan Investment Co. Τη ΧΑΛΚΙΣ διαπραγματεύονται να την εξαγοράσουν και έχουν ήδη υποβάλει πρόταση στα αρμόδια κυβερνητικά όργανα, από κοινού η TITAN και η Société des Ciments Français. (Έθνος 31.3.90). Η Société des Ciments Français έχει ήδη αγοράσει στη χώρα μας αρκετές μονάδες ετοιμού σκυροδέματος — εφτά προς το παρόν — προσπαθώντας και με αυτό τον τρόπο να ελέγξει την ελληνική αγορά τσιμέντου.

Όσον αφορά την ΑΓΕΤ, η κυβέρνηση έχει εξαγγείλει ότι θα την ιδιωτικοποιήσει και αυτήν. Σαν επίδοξοι αγοραστές φαίνονται να είναι οι ξένες πολυεθνικές εταιρίες τσιμέντου Lafarge, Société des Ciments Français, Blue Circle, Mitsubishi, Holderbank κλπ χωρίς να αποκλείονται και Έλληνες βιομήχανοι των πετρελαιοειδών, του εφοπλιστικού κεφάλαιου, η TITAN ή ακόμα και οι παλιοί ιδιοκτήτες της.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι συνολικά ο κλάδος της τσιμεντοβιομηχανίας έχει προσελκύσει το αγοραστικό ενδιαφέρον ξένων και Ελλήνων καπιταλιστών.

* * *

Το αναπτυξιακό πρότυπο που διαμορφώνει η αστική τάξη της χώρας μας φαίνεται
44 *διαλεκτική*

νεται να έχει σαν βασικό άξονα τα μεγάλα έργα: μετρό, αεροδρόμιο, Αχελώος, ζεύξη Ρίου-Αντίριου, Ολυμπιάδα κλπ. και τον τουρισμό. Τόσο για τα μεγάλα έργα, όσο και για την ανάπτυξη του τουρισμού (κατασκευές ξενοδοχείων κλπ.) το τσιμέντο αποτελεί βασικό υλικό και κατά συνέπεια θα αποδώσει τεράστια κέρδη. Άρα το ένα ζήτημα αφορά το ποιος θα καρπωθεί αυτά τα υπερκέρδη και θα ελέγχει — αποκλειστικά αν μπορεί — την αγορά.

Παραπέρα, οι ανακατατάξεις αυτές στον κλάδο της τσιμεντοβιομηχανίας έχουν σχέση με τις διεθνείς ανακατατάξεις που γίνονται όσον αφορά το μοίρασμα της παγκόσμιας αγοράς, και φυσικά και της αγοράς του τσιμέντου.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται διεθνώς ανακατατάξεις στα ιμπεριαλιστικά κέντρα. Ένας εντονότατος «πόλεμος» έχει ξεσπάσει ανάμεσα σε πολυεθνικές εταιρίες για το ξαναμοίρασμα των διεθνών αγορών. Οι εξελίξεις στις ανατολικές χώρες εντείνουν αυτές τις διαδικασίες. Σημειώνεται χαρακτηριστικά στο περιοδικό *Κεφάλαιο*: «Η δεκαετία που άρχισε θα χαρακτηριστεί από την εξάπλωση των επιχειρηματικών κολοσσών μέσω της εξαγοράς, της συγχώνευσης ή της συνεργασίας με άλλες επιχειρήσεις» (*Κεφάλαιο*, τεύχος 4, σελ. 72). Καθημερινά έρχονται στο φώς της δημοσιότητας στοιχεία για εξαγορές και συγχωνεύσεις επιχειρήσεων. Το σύνολο των συγχωνεύσεων και εξαγορών ευρωπαϊκών επιχειρήσεων κατά το 1988 ανέρχεται σε 236. Η αξία συναλλαγής των 35 μεγαλύτερων από αυτές τις εξαγορές ανέρχεται σε 21.297 εκατομμύρια δολάρια. Στην Αγγλία, για παράδειγμα, μόνο μέσα στο 1989 έγιναν 2.000 περίπου τέτοιες συναλλαγές για τις οποίες δαπανήθηκαν 12,3 τρισ. δρχ. Το 60% αυτού του ποσού δαπανήθηκε για την εξαγορά 152 επιχειρήσεων που ανήκουν στο βρετανικό δημόσιο.

Η χώρα μας βέβαια δεν είναι έξω από αυτή τη διαδικασία. Την τελευταία 3ετία (1.1.87 - 30.4.90) 72 εταιρίες άλλαξαν χέρια (Τα στοιχεία είναι από την εφημερίδα *Κέρδος*, 10.5.90). Οι εταιρίες που πουλήθηκαν είναι από τις μεγαλύτερες στην Ελλάδα (Λουμιδης, ION, Παυλιδης, HBN, Μεταξάς, ΥΓΕΙΑ κ.λπ.), και στην συντριπτική πλειοψηφία εξαγοράστηκαν από πολυεθνικά μονοπωλιακά συγκροτήματα. Ο Ι. Στεριώτης, αντιπρόεδρος της εταιρείας ΦΙΝΑΤΕΚ — η οποία είναι σύμβουλος επιχειρήσεων σε θέματα αγοραπωλησιών επιχειρήσεων στην Ευρώπη, Ιαπωνία και Ελλάδα — επισημαίνει, σχετικά, τα εξής:

«Παρ' όλες τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ξένοι επενδυτές στη χώρα μας, έχουν στο στόχαστρο, και θα επιδιώξουν, να αποκτήσουν όλες τις «πρώτες» επιχειρήσεις διαφόρων κλάδων μέσα στα 2 επόμενα χρόνια» (*Κεφάλαιο*, τεύχος 4, σελ. 77, η έμφαση στο πρωτότυπο).

Αντίστοιχο σκηνικό υπάρχει και στον κλάδο της τσιμεντοβιομηχανίας. Μέχρι πριν από 5-6 χρόνια η ελληνική τσιμεντοβιομηχανία που στηρίζεται πολύ στις εξαγωγές της (το μισό περίπου της παραγωγής εξάγεται) έδινε τσιμέντο σε χώρες της Αφρικής και Μ. Ανατολής. Αυτές οι χώρες σιγά σιγά ανέπτυξαν δική τους τσιμεντοβιομηχανία και σταμάτησαν να κάνουν εισαγωγές. Από τότε δημιουργήθηκε η ανάγκη στις ελληνικές εταιρίες τσιμέντου να μούν στην αγορά της Ευρώπης και Αμερικής. Ήταν φανερό ότι θα ξεκίναγε ένας πόλεμος για το ξαναμοίρασμα των αγορών.

Στην Αγγλία, Γαλλία και Ιταλία υπάρχουν ισχυρότατα καρτέλ τσιμέντου. Οι μεγαλύτερες πολυεθνικές εταιρίες στον κόσμο είναι ευρωπαϊκές: Holderbank

(ελβετική), Lafarge (γαλλική), Blue Circle (αγγλική), Société des Ciments Français (γαλλική), κ.λπ. Το τελευταίο χρονικό διάστημα ανάμεσα σε αυτές τις επιχειρήσεις γίνεται ένας «αγώνας δρόμου» για την επέκτασή τους και τον έλεγχο της διεθνούς αγοράς. Η Lafarge για παράδειγμα, εξαγόρασε τον τελευταίο χρόνο τις εξής τσιμεντοβιομηχανίες: Cementia (ελβετική), την Asland (ισπανική), την Aslan Cimento (τουρκική). Η Société des Ciments Français εξαγόρασε την πιό σύγχρονη τσιμεντοβιομηχανία της Τουρκίας Citosan, τις ισπανικές Rezola, την Molins και την Financiera y Minera. Έτσι σήμερα ελέγχει το 10% της εσωτερικής αγοράς τσιμέντου τόσο της Τουρκίας, όσο και της Ισπανίας. (*Financial Times*, 1.2.1990). Συνολικά η στρατηγική ανάπτυξης του πολυεθνικού αυτού κεφάλαιου φαίνεται να έχει τις εξής διαστάσεις: 1) Επίθεση μέσω εξαγορών και συγχωνεύσεων, με ξεκαθάρισμα των λιγότερο παραγωγικών μονάδων. 2) Άμυνα με ίδρυση καρτέλ όπως, π.χ., στην Αγγλία, Ιταλία. 3) Διαφοροποίηση της παραγωγής τους γύρω από το προϊόν «κορμό» που παράγουν (π.χ. τσιμεντόσακους συσκευασίας τσιμέντου). 4) Διαφοροποίηση της παραγωγής τους σε μη σχετιζόμενα με τον «κορμό» προϊόντα (π.χ. πληροφορική). Η προσπάθεια ελέγχου των δρόμων διάθεσης των προϊόντων — όπως, λ.χ., αυτό που κάνει η Société des Ciments Français στη Ελλάδα εξαγοράζοντας μονάδες έτοιμου σκυροδέματος — είναι μια ενδιάμεση κατάσταση που μόνο μεταβατική μπορεί να είναι στο δρόμο προς τον έλεγχο των αγορών και την εξαγορά.

Οι ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες πέτυχαν να μπουν στις ευρωπαϊκές αγορές. Η αντίδραση των ευρωπαϊκών μονοπωλίων τσιμέντου από τη διείσδυση του ελληνικού τσιμέντου στις αγορές που αυτά έλεγχαν ήταν εντονότατη. Κύρια προσπάθησαν να αξιοποιήσουν τους μηχανισμούς της ΕΟΚ, ζητώντας την παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (*Financial Times*, 4.2.88, *La Repubblica*, 1.2.88, *Port Development International*, 12/88). Το αξιοσημείωτο εδώ είναι ότι οι παρεμβάσεις αυτές στην ΕΟΚ αφορούσαν μόνο την ΑΓΕΤ και τη ΧΑΛΚΙΣ και όχι την «TITAN». Στόχος των παρεμβάσεων τους αυτών ήταν να εκδοθεί απαγορευτική απόφαση από την Επιτροπή της ΕΟΚ για να σταματήσει η εισαγωγή τσιμέντου τόσο στην Αγγλία, όσο και στην Ιταλία (*Κέρδος*, 23.5.90). Παραπέρα η συρρίκνωση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας και ο πλήρης έλεγχος των διεθνών αγορών.

Το 1988 ξεκινά μια άλλη διαδικασία στην Επιτροπή της ΕΟΚ. Τα στοιχεία τα δίνει στην Επιτροπή η TITAN (sic). Ζητάει να καταργηθεί η μετοχοποίηση χρεών της ΑΓΕΤ και να μη γίνει η προετοιμαζόμενη τότε μετοχοποίηση των χρεών της ΧΑΛΚΙΣ, γιατί αυτές αποτελούν «ασυμβίβαστη με τους κανόνες της ΕΟΚ κρατική ενίσχυση». Η τότε κυβέρνηση συμβιβάζεται απ' ό,τι φάνηκε με την υπόσχεση ότι θα πουλήσει τη ΧΑΛΚΙΣ. Πρόσφατα (28.5.90) συζητήθηκε στις Βρυξέλλες μεταξύ του υπουργού Βιομηχανίας Ενεργείας Δήμα και του Επιτρόπου της ΕΟΚ Μπρίταν και η υπόθεση της ΑΓΕΤ. Η απόφαση δεν έγινε γνωστή ακόμα, αλλά από αυτά που γράφτηκαν στις εφημερίδες φαίνεται ότι πρώτα θα γίνει ένας διακανονισμός να επιστρέψει η ΑΓΕΤ μέρος των μετοχοποιημένων χρεών στον ΟΑΕ με αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, και παραπέρα θα γίνει εισαγωγή αυτών των μετοχών στο χρηματιστήριο, με αποτέλεσμα την ιδιωτικοποίηση της ΑΓΕΤ.

Πίσω λοιπόν από τις εξελίξεις για την πώληση της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, και τις συνολικές εξελίξεις στον κλάδο, υπάρχουν συμφέροντα που έχουν σχέση με το μοίρασμα της «λείας» που θα προκύψει από τα μεγάλα έργα που θα γίνουν στην Ελλάδα, και με το μοίρασμα της παγκόσμιας αγοράς τσιμέντου.

Αξιόλογη όμως είναι και μια άλλη πλευρά του ζητήματος. Η ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεων του μεγέθους της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ σηματοδοτεί για την αστική τάξη της χώρας μας και τους πολιτικούς της εκφραστές και ορισμένα άλλα στοιχεία. Είναι χαρακτηριστικό το παρακάτω απόσπασμα από άρθρο που έγραψε ο Ν. Νικολάου στο *Βήμα* (20.5.90) με τίτλο «Δύο αντιλήψεις για τις προβληματικές»:

«Πράγματι αν, με δέλεαρ την πώληση της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, επιτύχει η κυβέρνηση να φέρει εδώ την πρώτη τσιμεντοβιομηχανία της Ευρώπης, τη γαλλική Lafarge, αν δώσουμε ένα 20% της Ολυμπιακής στη Lufthansa, αν διαπραγματευθούμε με μεγάλους οίκους την πώληση υπερχρεωμένων επιχειρήσεων για τις οποίες υπάρχει ενδιαφέρον, όπως π.χ. τα Ναυπηγεία Ελευσίνος, τα Ναυπηγεία Σκαρμαγκά, τη Στάγιερ, την Αθηναϊκή Χαρτοποιία, τη ΛΑΡΚΟ, τη Fimisco, τη ΒΙΕΧ κλπ., είτε σε πλειοψηφία είτε σε μειοψηφία υπό τον όρον όμως να έχουν οι ξένοι το μάντζιμεντ, και αν, τέλος, οι δημόσιες επιχειρήσεις όπως ο ΟΤΕ, η ΔΕΗ κλπ., πραγματοποιήσουν επιχειρηματικές συνεργασίες με μεγάλες ξένες εταιρίες σε νέους κλάδους προηγμένης τεχνολογίας, τότε στην Ελλάδα θα έχει συντελεσθεί μια επανάσταση όχι μόνον οικονομική, αλλά προπαντός κοινωνική, με την έννοια ότι θα αλλάξουν νοοτροπίες, συμπεριφορές και προπαντός η ψυχολογία και το κλίμα της οικονομίας. Αυτή είναι η πραγματική αναπτυξιακή πολιτική που η εφαρμογή της θα δώσει ώθηση στην οικονομία».

Μέσω των ιδιωτικοποιήσεων εταιριών του μεγέθους της ΑΓΕΤ, επιδιώκει η αστική τάξη της χώρας μας να επιφέρει αλλαγές όχι μόνο στην οικονομική βάση αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο. Και είναι βέβαιο ότι αν οι στρατηγικοί της στόχοι πραγματοποιηθούν, θα έχουμε σοβαρές αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις (μερική απασχόληση, ελαστικό ωράριο κλπ.).

* * *

Είδαμε μέχρι στιγμής ποια είναι η κατάσταση στην ελληνική τσιμεντοβιομηχανία, τι συμφέροντα συγκρούονται τόσο στη χώρα μας, όσο και διεθνώς. Μέσα λοιπόν σε αυτά τα πλαίσια πρέπει να κρίνουμε αν πρέπει να ιδιωτικοποιηθεί ο Όμιλος ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ ή όχι.

Ο Όμιλος ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ δεν πρέπει να ιδιωτικοποιηθεί. Υπάρχουν μια σειρά λόγοι που οδηγούν σε αυτή τη θέση: οι εξής:

α. Η παραγωγή τσιμέντου αποτελεί στρατηγικής σημασίας τομέα γιατί σχετίζεται με την κατοικία, την ανέγερση νοσοκομείων, σχολικών κτιρίων, ξενοδοχείων. Αφορά όλα τα δημόσια έργα, και παίρνει ακόμα μεγαλύτερη σημασία σήμερα μπροστά στις εξαγγελίες για την υλοποίηση όλων των μεγάλων έργων

(μετρό, αεροδρόμιο, ζεύξη Ρίου-Αντιριού, εκτροπή Αχελώου κλπ.). Η παράδοση του κλάδου στα χέρια των ιδιωτών (Ελλήνων ή ξένων) σημαίνει αύξηση του κόστους και ανεξέλεγκτες τιμές και εγκατάλειψη από το κράτος μιας τεράστιας πηγής εσόδων.

β. Ο κλάδος της τσιμεντοβιομηχανίας είναι από τους πιο δυναμικούς της οικονομίας της χώρας μας που θα μπορούσαν να σταθούν ανταγωνιστικά σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτό φαίνεται πρώτα απ' όλα από τη θέση που κατέχει η ελληνική τσιμεντοβιομηχανία σε διεθνές επίπεδο (2η εξαγωγική χώρα παγκοσμίως, 1η εξαγωγική στην Ευρώπη, 7η στη παραγωγή τσιμέντου στην Ευρώπη). Επίσης από τις σύγχρονες εγκαταστάσεις (πλήρως αυτοματοποιημένη παραγωγή, εξειδικευμένο εργατικό/επιστημονικό δυναμικό). Από την ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος και το χαμηλό κόστος του.

Αν η ΑΓΕΤ δοθεί σε ιδιώτες, τότε η ανάπτυξη της θα ενταχθεί στα στενά συμφέροντα του ιδιώτη που σχετίζονται κυρίως με το πώς θα αυξήσει τα κέρδη του. Σήμερα, που οι πολυεθνικές θέλουν να ελέγξουν και μονοπωλήσουν και στην Ελλάδα τον κλάδο του τσιμέντου, θα εντάξουν τη λειτουργία της ΑΓΕΤ — στην περίπτωση που θα την αγοράσουν — στο συνολικό διεθνή καταμερισμό τους. Έτσι, αν δοθεί η ΑΓΕΤ στη γαλλική πολυεθνική τσιμεντοβιομηχανία Lafarge, θα έχουμε πιθανά την παρακάτω κατάσταση: η Lafarge ήδη έχει εξαγοράσει τις μεγαλύτερες τσιμεντοβιομηχανίες της Ισπανίας και της Τουρκίας. Θέλει να εξαγοράσει και τις αντίστοιχες ελληνικές. Έτσι θα κάνει μια συνολική επιλογή για το ποιες τσιμεντοβιομηχανίες θα κρατήσει στη Μεσόγειο. Θα επιλέξει αυτές που είναι πιο σύγχρονες, που έχουν λιγότερο κόστος, που γεωγραφικά την εξυπηρετούν καλύτερα, θα ορίσει την παραγωγική ικανότητα της καθεμιάς ανάλογα με τις διεθνείς ανάγκες της. Με αυτό τον τρόπο θα πάψει ουσιαστικά να υφίσταται αυτό που σήμερα αποκαλούμε «ελληνική τσιμεντοβιομηχανία».

Αυτή είναι η μια πλευρά. Η άλλη πλευρά είναι ότι μια τέτοια εξέλιξη θα σημαίνει ανεργία. Και η ανεργία θα επιφέρει υποβάθμιση του επιπέδου εργασίας και διαβίωσης των εργαζόμενων στον κλάδο, αλλά και συνολικότερα.

γ. Η τσιμεντοβιομηχανία είναι ο πιο συναλλαγατοφόρος κλάδος στη χώρα μας. Το 1990 μόνο η ΑΓΕΤ θα εισαγάγει στην Ελλάδα περίπου 100 εκατομμύρια δολάρια. Όσο είναι υπό κρατικό έλεγχο, και εφόσον βέβαια λειτουργεί με διαφάνεια, μπορεί τό συνάλλαγμα που έρχεται στη χώρα μας να αξιοποιείται και κυρίως να παραμένει στη χώρα μας.

Η εμπειρία της ΑΓΕΤ από την υπόθεση της οικογένειας των Τσάτσων — των πρώην ιδιοκτητών της ΑΓΕΤ — είναι χαρακτηριστική για το πώς με τους ιδιώτες το συνάλλαγμα διαφεύγει στο εξωτερικό. Οι Τσάτσοι έχουν παραπεμφθεί στη δικαιοσύνη με τις εξής κατηγορίες: Παράνομη εξαγωγή συναλλάγματος, απιστία και απάτη σε βαθμό κακουργήματος, γιατί είχαν ιδρύσει εταιρίες-φαντάσματα με έδρα τη Λιβερία ή τον Παναμά μέσω των οποίων έβγαζαν συνάλλαγμα στο εξωτερικό.

δ. Η παραγωγή τσιμέντου έχει σχέση και με τη σωστή, ορθολογική αξιοποίη-

ση του ορυκτού πλούτου της χώρας μας (ασβεστόλιθος, θηραϊκή γή, ποζολάνη κλπ.). Έχει επίσης σχέση με τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και την προστασία του. Δεν μπορεί να παραδίδεται σε ιδιώτες ούτε η αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου της χώρας μας, αλλά ούτε και η προστασία και η διατήρηση του φυσικού της περιβάλλοντος, γιατί ακριβώς λόγω της άναρχης και κερδοσκοπικής εκμετάλλευσης έχει υποβαθμιστεί το επίπεδο και του φυσικού και του δομημένου περιβάλλοντος στη χώρα μας.

ε. Στον Όμιλο της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ ανήκουν 20 περίπου θυγατρικές εταιρίες — στη συντριπτική τους πλειοψηφία κερδοφόρες — οι οποίες ασχολούνται με την υποστήριξη της διαδικασίας παραγωγής-διακίνησης-εμπορίας του τσιμέντου. Αλλά υπάρχουν και εταιρίες όπως η ΑΜΠΕΡ που είναι εταιρία πληροφορικής, η ΕΛΒΗΜ που κατασκευάζει μετασχηματιστές κ.ά. Αν ιδιωτικοποιηθεί η ΑΓΕΤ θα παραδοθούν στα χέρια της «ιδιωτικής πρωτοβουλίας» και μια σειρά άλλες αξιόλογες βιομηχανικές μονάδες.

στ. Ο Όμιλος ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ είναι κερδοφόρος. Οι πωλήσεις του Ομίλου υπερβαίνουν τα 50 δισ. δρχ. ετησίως. Τα καθαρά κέρδη της ΑΓΕΤ για το 1989 είναι 3,5 δισ. δρχ. και η πρόβλεψη για το 1990 είναι ότι θα υπερβούν κατά 30% τα φετινά κέρδη. Τα κέρδη των θυγατρικών εταιριών είναι 1,7 δισ. δρχ. για το 1989. Αυτά τα τεράστια κέρδη μπορεί να αποφέρει σε όφελος του δημοσίου, μόνο εφόσον συνεχίσει να λειτουργεί κάτω από τον έλεγχο του κράτους· αλλιώς θα λειτουργεί για να θησαυρίζει ο Έλληνας ή ξένος ιδιώτης.

ζ. Αποτελεί πρόκληση προς τον ελληνικό λαό και τους εργαζόμενους στην ΑΓΕΤ, σήμερα που η ΑΓΕΤ κατάφερε να ξεχρεώσει τα χρέη που της άφησε ο ιδιώτης ιδιοκτήτης — 41 δισ. δρχ. την υπερχρεώσαν οι Τσάτσοι — να θέλουν να την ξαναπαραδώσουν «πραγματικό χρυσωρυχείο» στους ιδιώτες.

η. Όλες οι χώρες, ιδιαίτερα οι μικρές, προσπαθούν στα πλαίσια της «ενιαίας αγοράς της ΕΟΚ του '92», να διατηρήσουν τον εθνικό έλεγχο σε κάποιους κλάδους για να έχουν έτσι τη δυνατότητα παρέμβασης και ελέγχου των εξελίξεων. Το Βέλγιο, για παράδειγμα, έχει περάσει νομοθεσία με βάση την οποία ελέγχει τις εξαγωγές για κλάδους εθνικής σημασίας (Μάρτιος 1990). Η νομοθεσία της ΕΟΚ δεν το απαγορεύει αυτό για μικρές/μεσαίες επιχειρήσεις, αλλά μόνο για μεγάλες. Τα μεγέθη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων είναι αντίστοιχα με τις μικρές/μεσαίες επιχειρήσεις της ΕΟΚ. Θα μπορούσε δηλαδή η ελληνική κυβέρνηση, ακόμα και μέσα στα πλαίσια της ΕΟΚ, να ακολουθηθεί μια πολιτική «προστασίας» κλάδων του μεγέθους της τσιμεντοβιομηχανίας, αντί αυτής της πολιτικής «ανοιχτών θυρών» και «ξεπουλήματος των πάντων» που ακολουθεί.

* * *

Είναι φανερό απ' όλα τα παραπάνω ότι ο κλάδος του τσιμέντου είναι κλάδος στρατηγικής σημασίας. Θα πρέπει να ακολουθηθεί μια κλαδική πολιτική κάτω

από τον έλεγχο του κράτους. Θα πρέπει να δημιουργηθεί δηλαδή ένας εθνικός φορέας τσιμεντοβιομηχανίας, στον οποίο να ενταχθούν, αφού κρατικοποιηθούν, και οι τέσσερις τσιμεντοβιομηχανίες της χώρας μας. Με μοχλό αυτόν τον εθνικό φορέα θα μπορούσαν να γίνουν και διεθνείς συνεργασίες σε αμοιβαία επωφελή βάση, έτσι ώστε να ισχυροποιηθεί η θέση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας και σε διεθνές επίπεδο. Επίσης, θα μπορούσε να γίνει ένας εθνικός σχεδιασμός για τις ανάγκες της χώρας μας με συνεργασίες με άλλους αρμόδιους κρατικούς φορείς (Οργανισμό εργατικής κατοικίας, σχολικών κτηρίων, κατασκευαστικούς συνεταιρισμούς κ.λπ.) ώστε να εξασφαλιστεί πρώτα απ' όλα φτηνή και καλής ποιότητας κατοικία, ανέγερση σχολικών κτιρίων κ.λπ. Παραπέρα, θα μπορούσε να εξασφαλιστεί ο έλεγχος και η οικονομική κατασκευή όλων των δημόσιων έργων. Η ορθολογική αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου και η προστασία του περιβάλλοντος.

Εδώ όμως θα πρέπει να γίνει μια καθοριστικής σημασίας επισήμανση. Η μορφή και η λειτουργία των κρατικών επιχειρήσεων που γνωρίσαμε μέχρι σήμερα έχει απορριφθεί από την ίδια τη ζωή. Όμως, η μέχρι σήμερα κακή λειτουργία των κρατικών επιχειρήσεων κάθε άλλο παρά μπορεί να αποτελεί δικαιολογία και επιχείρημα υπέρ της ιδιωτικοποίησης επιχειρήσεων σαν την ΑΓΕΤ. Αντίθετα, το ζητούμενο δεν είναι η ιδιωτικοποίηση αλλά η λειτουργία των δημόσιων επιχειρήσεων με διαφάνεια και με εργατικό έλεγχο, η λειτουργία τους με κριτήριο το γενικότερο κοινωνικό συμφέρον.

5.6.1990

VAN GOGH: *Μελέτες χεριών*. Nuenen, 1885.